

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

TEATAJA

KEVAD 2017

NR 36

OmaMood 2017. Hetk Lee Reinula kollektsiooni esitluselt. Foto: Aliis Sinisalu

Soovime õnne!

**Igor Tõnurist
Heli Raidla
Valve Alamaa
Marge Tadolder**

Puhkusel või reisil olles püüan alati leida võimaluse nautida kohalikku käsitööd, osalen meeleldi töötubades ja imetlen meistrite loomingut. Vahet pole, on see meie kohalik laat või väljaspool Eestit toimuv, ikka on huvitav kohtuda oma ala meistritega.

Meie käsitöösündmuste kalendrit uurides leiab igaüks endale sobiva ettevõtmise, Keskaja Päevadel Tallinna vanalinnas on kuulsust kogunud *Keskaja Küla* ja ajastutruu *Rüütliniir*. Pärnus, Nooruse majas kogunevad suvelaagrisse käsitöömeistrid, Olustveres toimub juba mitmendat korda TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia eestvedamisel rahvusvaheline Craft Camp 2017, kangakudujad kohtuvad, et parimate juhendajate eestvedamisel oskusi täiendada, ning lisaks toimub lugematu arv suviseid käsitöökoole ja -sündmusi.

Palju sisukat ja toredat on juba ka möödas. Suve hakul pidasime Tõstamaal XXII käsitööpäevi. Harjumaal avati Rahvarõiva Nõuandekoda, Viljandis esitleti etendusel „Oma mood“ rahvuslikke rõivaid. Lõputunnistused said Tallinna ja Järeda rahvarõivaste valmistajate kooli lõpetajad. Maikuu avasime Balti jaama turu II korraldusel uue kaupluse *Eesti Käsitöö Vedur*. Turu külastamiseks varuge aega, mõnus melu, kohalikud maitsed ja kaupluste uudistamine tasuvad end kindlasti ära!

ERMis avatakse juunis Eesti suurim rahvarõivanäitus *Rahvarõivas on norm. Igal aastaajal*. Juuli pakub võimalust enesetäiendamiseks rahvarõiva õppepäevadel Tõstamaal ja augustis tuulutame taas Eestimaa eri paikades rahvarõivad. Ühist koosolemist ja mõnusat tegutsemist jagub kõigile. Tuletan veel meelde, et *Eesti Käsitöö Maja* rahvakunstigaleriis vahetuvad näitused iga kolme nädala tagant. Leidke aega ja põigake kindlasti sisse! Kel „Tulest tulnud“ konkursitööde näitus nägemata jäi, siis teadke, et Mardilaadaks ilmub võidutööde kataloog.

Sügisel alustame uue hooga, pakume rohkelt koolitusi. *Juh-tide koolis* räägime Eesti vaimse kultuuripärandi nimistust ja ega Mardilaatki enam kaugel ole.

Kaunist käsitöösuve!

Liina Veskimägi-Ilste
juhatuse esimees

Pärandihoidjad 2016

Anne Ütt

Anne Ütt on sündinud Põltsamaa lähisel 30.12.1948. Põltsamaal möödus nii lapsepõlv kui ka esimene pool kooliteest. Ta õppis raamatukoguhoidjaks ja töötas sellel erialal 44 aastat. Põhitöö kõrvalt on teda ikka huvitanud käsitöö, selle traditsioonid ja kodukoha ajalugu. Need on jäänud tänaseni vaba aega sisutاما. Kui 1999. aastal asutati Põltsamaa Käsitööselts, sai selle juhatuse esimeheks Anne Ütt. Käsitööselti prioriteet on rahvarõivas. Kogutud on hulgaliselt materjale ja fotosid ning koostatud õppematerjale Põltsamaa kihelkonna rahvarõivastest. Anne kõige suurem kirg on rahvarõivavööd. Selts kuulub ka Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liitu, mille volikogu töös on Anne aktiivselt osalenud. Aastate jooksul on koostatud mitmeid käsitöönäitusi kogu Põltsamaa piirkonna inimeste töödest ja organiseeritud palju käsitööüritusi. 1998–2007 korraldati Anne eestvedamisel Põltsamaa Kultuurikeskuses kodukäsitöö jõululaatu. Seal on olnud esindatud ainult ehe ja eestimaine käsitöö ning talukaup. Laadad on populaarsed tänaseni. 2006. aastal korraldas Anne Põltsamaa Kultuurikeskuses üle-eestilise kangakudujate infopäeva,

millest on tänaseks saanud traditsioon. Ta on korraldanud õpitubasid ESTO-l Riias, Eesti Rahva Muuseumi üritustel Raadil, Eesti Põllumajandusmuuseumi üritustel Ülenurmel, hansapäevadel Viljandis, Tartus, külapäevadel maakonna eri paigus, C. R. Jakobsoni talupäevadel Vaiatus, vabariiklikul Maapäeval Kuremaal jne. Väga oluline oli 2007. aasta, kui saadi tegutsemiseks oma ruum Põltsamaa lossihoovis – Värkstuba. Seal on käinud külalisi Ameerika Ühendriikidest, Koreast, Prantsusmaalt, Soomest, Rootsist, Saksamaalt, Lätist jm. Anne on korraldanud paljud seltsi näitused, aga 2015. aasta kevadel pani ta Käsiteokojas Põltsamaa Lossihoovis üles oma isikunäituse. Tema vaibad on omanäolised ja äratuntavad, sest ta kasutab oma töödes peamiselt taaskasutusmaterjale.

Anne pälvis 2007. aastal Jõgevamaa Kultuurkapitali rahvakultuuri aasta-preemia aktiivse tegevuse eest rahvakultuuri edendamisel Põltsamaal, 2009 Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu teenetemärk. Samuti mitmed aukirjad ERK-Lilt, Jõgeva Maavalitsuselt, Põltsamaa Linnavalitsuselt.

Katre Arula

Anu Randmaa

Rohkem kui kümme aastat seondub Anu nimi meile rahvarõivateemaga ja iga aastaga aina rohkem. Kaasteelista teame, et kõige selle taga on töö ja pidev enesetäiendamine. Pärandihoidja auhind on tunnustus Anule kui rahvarõivameistrile, rahvarõiva kandmise traditsiooni propageerijale ja valdkonna eestvedajale. Teekond käsitööliidule olulise valdkonna liidriks ei saa olla ega peagi olema lihtne. See nõuab pühendumist, armastust rahvarõivaste vastu ja kindlasti ka kompromisside tegemist oma vaba aja ja perekonna arvelt.

Pärandihoidjaks jõudmine oli pikk protsess. Algatuseks valmistas Anu endale kodukandi Tõstamaa rahvarõivad ja taotles rahvarõivameistri kutsetunnistust. Selles valdkonnas oli ta esimene! Edasi tuli juba rahvarõivameistri uute kutsetunnistuse standardite jaksamijuhendite väljatöötamine ning kutseksamite käivitamine koostöös Kutsekojaga. Rahvarõivahuviliste seas on tuntud aastast 2004 Tõstamaal toimuvad suvelaagrid, kus osalejad saavad õpetust ja ergutust rahvarõivateemaga edasi minna. Kindlasti on oma võlu ka igal aastal uueneval kultuuriprogrammil

ja võimalusel koos aeg maha võtta, et rahvarõivateemasse sukelduda. Selle ettevõtmise sünni ja jätkusuutlikkuse eest sügav kummardus Anule.

Peame enesestmõistetavaks, et igal aastal on Mardilaadal rahvarõivanõustamine ja laval esitletakse kihelkondade rahvarõivaid. Tallinnast alguse saanud *rahvarõivaste tuulutamine* on tänaseks kanda kinnitanud veel mitmes maakonnas. Viis aastat kestnud ja järgmiseks viieks kinnituse saanud Kultuuriministeeriumi programmi *Eesti Rahvarõivad* ja selle veebilehekülje haldamine on Anule senistest ettevõtmistest suurim.

Rahvarõivateema on olnud õhus nii käsitööliidu loomise ajal 1929. aastal kui ka taastamise aegu 1990. aastate alguses. Suur rõõm on, et täna ei räägi me rahvarõivast kui ainuüksi laulu- ja tantsupeoga kaasnevast nähtusest, vaid kui oma juurte otsimisest, uurimistööst muuseumides ja kaheaastaste kursuste tulemist. See on iseendale, oma perele mõeldud kallisvara mitme põlvkonna tarvis.

Palju õnne, Anu! Rõõmustame koos Sinuga, oled Pärandihoidja tiitli auga välja teeninud.

Liivi Soova

Marge Tadolder

Marge käsitööarmastus süttis lapsepõlves, mil tema eeskujudeks olid vanaemad ja tädi, kelle kõrvalt sai töövõtteid õppida algul nukkudele ja hiljem juba endale asju valmistades. Suurel defitsiidiajastul tuli paljugi ise valmistada, kui vaid kuidagi materjali õnnestus hankida. Kord andis tädi kaheksanda klassi tüdrukule maalt kaasa kotitäie halli kaltsulõnga. Tallinna jõudes ostis Marge pruuni värvi, värvis lõnga ära ja kudus mõne päevaga valmis Islandi kampsuni, mida ta nii väga oli endale soovinud. Kui moodi olid tulnud mitme volangiga seelikud, siis sai ka neid nii endale kui ka sõbrannadele vanaema vana Singeriga kokku õmmeldud.

Soov saada käsitööõpetajaks ei täitunud, sest hirm matemaatika ja füüsika eksami ees oli nii suur. Enne eksameid võttis Marge dokumendid pedagoogilisest instituudist välja ja otsustas minna hoopis Tallinna Pedagoogilisse Kooli, kus omandas algklassiõpetaja eriala. Peale kooli lõpetamist kolis Marge koos

abikaasaga Otepäale. Siis sündisid perre esimesed tütreid ja jätkuval defitsiidiajastul tuli ka neile ise palju vajalikku selga õmmelda, kududa ja heegeldada. Ainult et Singeri asemel oli nüüd vanatädilt laenatud pedaaliga õmblusmasin Rodom. Kui käsitöö vallas mõistus otsa juhtus saama, oli hea minna naabrinna Tiia Maa-siku juurde (Pärandihoidja aastal 2005), kellelt sai alati pika ja täiusliku loengu ning hulgaliselt uusi oskusi.

Kui lapsed olid suureks kasvanud ja kodune rutiin vaevama hakkas, küpses soov luua oma firma. Käsitöö ja suveniiride tootmisega tegelev Ann MLT OÜ sündiski 27. aprillil 1993. aastal. Alustatud sai mõnest rullist heegelniidist ja poolest kilogrammist villasest lõngast. Firma kaudu sukeldus Marge üha sügavamalt käsitöömaailma. Mõni aasta peale käsitööliidu loomist ühines sellega ka Marge, olles siiani liidus Valgamaa esindaja.

2005. aastal oli Marge üks Valgamaa maakondliku seltsi asutajaliikmeid. Marge eestvedamisel toimetab Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskseks tänaseni, pakkudes katust maakonna rahvatantsijatele, -muusikutele, käsitöölistele ja kultuurimajadele. Marge on oma südameasjaks võtnud käsitööürituste korraldamise ja neile rahastuse leidmise. Regulaarselt toimuvad maakonnas käsitööõppepäevad, koostöös käsitööliiduga ka mentorkoolitused, aastateema konkursid ja näitused. 10 aastat korraldas Marge Otepää käsitöölaata, mille Otepää Vallavalitsus on valinud aasta parimaks kultuurisündmuseks. Valgamaa selts tunnustab juba 10 aastat maakonna kultuurikandjaid Pärandihoidja sõlega.

Kahel korral on Marge lõpetanud Tallinnas rahvarõiva valmistajate kooli ning valvab maakonnas rahvarõivaste õige kandmise üle, annab konsultatsioone ja valmistab ka ise rahvarõivaid.

2007. aastal asus Marge õppima ja 2011. aastal lõpetas Viljandi Kultuuriakadeemias kultuurikorralduse eriala. Marge on Otepääl asuva Valgamaa Rahvakultuurikeskuse hoone rajamise eestvedaja.

Andres Rattasepp

Käsitööliidu aasta-koosolekul valiti uus juhatus

11. veebruaril toimunud ERKLi volikogu aastakoosolekul lõppesid senise juhatuse volitused ja valiti uus juhatus. Eelmise juhatuse otsusena suurendati uue juhatuse liikmete arvu 9 liikmeni senise 8 asemel. Eelmistest liikmetest ainukesena ei soovinud jätkavasse juhatusse kandideerida tekstiilikunstnik **Katre Arula**. Volikogu esitatud uued kandidaadid olid **Andres Rattasepp**, **Ivi Sark** ja **Mareli Rannap**. Hääletus toimus salajaselt ja selle tulemusena on järgmised kolm aastat ERKLi juhatuse liikmed **Liivi Soova**, **Liina Veskimägi-Ilste**, **Lembe Maria Sihvre**, **Anu Randmaa**, **Virve Tuubel**, **Ave Matsin**, **Andres Rattasepp**, **Mareli Rannap** ja **Kristina Rajando**. Esimesel koosolekul valis uus juhatus esimehena jätkama Liina Veskimägi-Ilste. Edu ja lennukaid projekte!

ERKLi uus koduleht on valmis

Kaua tehtud kaunikene! Käsitööliidu endise kodulehe asemel on nüüd uus, mõistlikuma ülesehituse ja uudse disainiga koduleht. Kodulehel olevasse kalendrisse saavad kõik meie liikmed oma sündmusi lisada. Selleks saatke teave: info@folkart.ee. Uuel lehel on võimalus otse käsitööliidu kursustele ja üritustele registreeruda, varem sai seda teha ainult kultuur.ee lehe kaudu. Loodud on toimiv galerii ja otselingid sotsiaalmeediasse. Kodulehe disaini kasutasime edasi ka meie uute visiitkaartide ja dokumendikaante kujundamisel.

Käsitööliidu sündmused
<http://folkart.ee/sundmused/>

Liivi Soova sai ERKL kuldse teenetemärgi.

Foto Sandra Urvak.

25 aastat Käsitööliitu

1992. aasta alguses taastati kunagine Eesti Kodutööstuse Edendamise Keskseks, mille nimi on nüüd Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit. Veebruari alguses tähistati 25 aasta möödumist seltsi taastamisest.

11. veebruaril toimus Estonia talveaias pidulik vastuvõtt, kus muu hulgas kuulutati välja ka *pärandihoidja 2016* auhinnad. Tehti tagasivaade möödunud veerandsajale aastale ning tänati kaasamõtlejaid ja toetajaid. ERKLi uueks auliikmeks sai etnoloog, folklorist ning meie pikaegne sõber, toetaja ja nõustaja **Igor Tõnurist**. Samuti asutati ERKLi uus tunnustusmärk – kuldne teenetemärk, millest esimese pälvis käsitööliidu asutaja ja pikaegne juht **Liivi Soova**. Liivi pälvis ka Eesti Vabariigi presidendi Valgetähe V klassi teenetemärgi käsitöö ja rahvakunsti edendamise eest. ERKLi tähtpäeva puhul toimus jaanuaris-veebruaris Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis näitus „Mõeldud-tehtud“. Samuti ilmus ajakirjade Käsitöö,

Eesti Naine ja Kodukiri vahel veebruaris ERKLi eriväljaanne, mille tiraaž oli 41 700 eksemplari. Neist mõnisada eksemplari sai meie pidulikul talveaia vastuvõtul 11. veebruaril jagatud külalistele ja paikkondade esindajatele. Samuti jäi ajalehe eksemplare meie enda arhiivi. Eriväljaande eesmärk oli käsitöövaldkonna ettevõtmiste tutvustamine laiemale lugejaskonnale. Selles oli kokkuvõtte käsitööliidu 25 aasta olulisematest tegemistest meiega otseselt seotud meistrite, paikkondade ühenduste ja koostööpartnerite pilgu läbi. Oluline oli näidata, et käsitöövaldkond on tublide inimeste kättes ja jätku-suutlik. Enamik teemasid oli lahti kirjutatud silmapaistvate meistrite ja eestkõnelejate kaudu. Iga teema juurde oli lisatud ka lühike selgitus käsitööliidu ettevõtmiste kohta antud valdkonnas. Toimunud näitust kureeris disainer Kadi Pajupuu. Näituse väljapanekus osalesid kunstnikud **Anu Raud**, **Monika Järg**, **Kärt Summatavet** ja **Kadi Pajupuu**. Näituse esitluse idee oli *kaasamõtlemine*, *kaasatulemine*. Tunnustame käsitööliidu sisulise tegevuse olulisi toetajaid ja koostööpartnereid!

Maakonna tegu 2016 – Saaremaa rahvarõivakool

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit andis kolmandat korda välja auhinda *maakonna tegu*. ERKLi juhatus valis selle saajaks Saaremaa rahvarõivakooli ja rahvarõivaste näituse ning esitlused maakonnas ja Mardilaadal.

„Rahvarõivas – puhas ilu!“ pealkirja kandev rahvarõiva valmistamise koolitus Saaremaal oli kaheaastane projekt, mille raames tutvuti Saaremaa rahvarõivapärandiga ning osalejad valmistasid ka ise endale rahvarõivad. Neist 22 komplekti olid väljas Tallinnas rahvakunstigaleriis (Pikk 22) toimunud Saaremaa rahvarõivaste näitusel. Ettevõtmise algatajad ja eestvedajad olid Saaremaa MTÜ Kadakmari käsitööseltsist **Imbi Padar** ja **Mareli Rannap**. 2016. aasta sügisest korraldatakse jätkukursusena vanade traditsioonide järgi käsitsi õmmeldud lambanahkkasuka koolitus.

Sandra Urvak pälvis Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri aastapreemia

ERKLi pikaajaline koostööpartner fotograaf **Sandra Urvak** pälvis Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri aastapreemia meie sündmuste, toodete, käsitöökeskuste, konkursitööde jms jäädvustamise eest. 2012. aastal alustas Sandra Urvak MTÜ Rahvarõivas juhitas projektis, mille käigus pildistatakse üles Eesti kihelkondade rahvarõivaid ja koondatakse info veebiaadressile rahvarõivad.folkart.ee. Peale rahvarõivaprogrammi on käsitööliidul Sandra pikaajaline koostöö ka rahvusliku käsitöö esitlemiseks. Sandra fotod illustreerivad käsitööliidu aastateema konkursikatalooge ning osa teemaraamatuid aastast 2012. Kui 2013. aastal toimus käsitööliidu ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia ühisprojekt „Vanemaaliste käsitöömeistrite loimimine käsitööturule“, õpetas Sandra projektis osalejale fotograafia põhitõdesid ja käsitööesemete pildistamist kodustes tingimustes. Sandra õpetab fotograafia aluseid ka Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili eriala tudengitele.

Saaremaa rahvarõivaste esitlus Mardilaadal 2016.

Foto Tatjana Lind.

Parim näitus 2016 – Külli Jacobsoni „Filigraanne defilee“

Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii on kujunenud käsitöötegijate seas oluliseks näitusepaigaks, kus saab näha parimate käsitöömeistrite loomingut. Parima näituse preemia on tunnustus käsitöömeistritele tema tehtud töö ja panuse eest Eesti käsitöö edendamisse. 2016. aastal andis ERKLi juhatus parima näituse tiitli **Külli Jacobsoni** ja Kagu Kudujad OÜ näitusele „Filigraanne defilee“.

OÜ Kagu Kudujad omanik ja esikuduja Külli Jacobson on Seto Käsitöö Kogu liige aastast 2011. Tema töid on autasustatud *Tunnustatud Eesti Käsitöö* ja *Seto Kimmäs* kvaliteedimärgiga. Külli Jacobson kannab *pärandihoidja 2015* aunimetust.

Külli Jacobson oma näitusest: „Kinna- nastes on maagia ja kaugete aegade kodeeritud sõnum. Läbi kindakirjade tutvustame Eesti pärandikultuuri mitmetasandilist ja peent olemust.“

„Filigraanne defilee“ Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis.

Foto Kagu Kudujad OÜ

Rahvarõivaste valmistamine on populaarne

Eestis on rahvarõivaste õpetamisel enamasti levinud kaheaastase koolituse vorm. Analoogsetele koolitustele pani aluse Rahvakultuuri Keskus, kes ise neid siiani korraldab ning koordineerib ka koolitusi Jänedal ja Tartus. MTÜ Rahvarõivas on korraldanud kaheaastaseid rahvarõivaste valmistamise koolitusi nüüd juba kuus aastat. Käesoleval suvel lõpetab kolmas rühm ja kohe sügisel on alustamas uus. Rahvarõivakursused on saanud väga populaarseks ja kõik avatavad rühmad täituvad kiiresti. Kursuse eesmärk on valmistada rahvarõiva põhikomplekt. Tavaliselt on kursused aga nii tublid, et jõuavad teha ka erinevaid lisandeid ja ülerõivaid.

Koolituse kestel uuritakse vanu esemeid ja traditsioone, kuulatakse loenguid ja koostatakse ka jõukohane kirjalik töö. Eripärasemate rõivaste komplekteerimisel ja varem kasutamata esemete valmistamisel konsulteeritakse

Eesti Rahva Muuseumi etnograafidega. Muuseumilt tellitakse ka loeng „Rahvarõivad ajastuste lõikes“, mis aitab kursustel paremini materjalis orienteeruda ja oma komplekt kokku panna. Uurimises ollakse väga põhjalikud ja püütakse leida oma juuri, oma perekonna lugu. Kes avastab vanaema kodu aidast vana pärandvara täis rõivakirstu, kes korjab suguvõsa pealt kokku hulga kallivara ja ehedat vana kangamaterjali. Keegi jälle leiab vanalt maalilt või fotolt oma rahvarõivais esivanemad. Nii need lood taas elustuvad ja saavad uuesti oma tähenduse ja tähtsuse. Käsitööliidu nõuandekojas (Lühike jalg 6a, Tallinn) toimuvatele koolitustele on lisandunud maakondlikud koolitused, kus MTÜ roll on koordineerida ja tagada õpetajad. Kogu kohapealse organiseerimistöö, toetuste taotlemise ja ruumide olemasolu eest vastutab kohalik seltsing. Sellised koolitused on lõpetanud Rapla- ja Pärnumaal ja Saaremaal. Uued on käimas ja algamas taas Pärnumaal ja Saaremaal ning Laulasmaal.

Neile, kes kaheaastast organiseerimistööd liiga keerukaks või pikaajaliseks peavad, on võimalus valmistada

oma komplekt üksikesemete kaupa. Üksikesemete valmistamise koolitusi pakume nii koolituskeskuses kui ka maakondades. Viimasel juhul on siiski eelduseks mõni selts või MTÜ, kes grupi kokku paneb, ruumid leiab ja meile koolitustellimuse esitab. Mais avaldasime 2017/2018. aasta õppekava ning pakutavate kursustega saab tutvuda ka meie kodulehel www.folkart/rahvarõivad. Samas saab ka kursusele registreeruda. Kui olete oma soovis kindel, siis soovitame seda teha kohe, sest registreerunute arvu järgi võetakse vastu otsus, kas kursus toimub või mitte. Seega – registreerumine on väga oluline! Kõik küsimused saate esitada meie uuele koolitusjuhile Kätli Saarkoppel-Kruuserile (katli@folkart.ee).

Suve alguses toimusid kahe rahvarõivakooli lõpetamised: Jänedal rahvarõivakoolitus 11. juunil Jänedal ning Tallinna kursus 17. juunil Eesti Vabariigi muuseumis Seto talus. Hoogne rahvarõivaste valmistamine kursustel ja maakondades on loonud vajaduse hoida seda protsessi õigel rajal. Koolituste planeerimisel ja läbiviimisel teeme juba koostööd Eesti Rahva Muuseumiga, kuid nüüd vajame nende nõuandeid ka

paikkondlike nõustamiskeskuste loomisel ja toetamisel.

Programmi „Eesti rahvarõivad 2017–2021“ peamine ülesanne ongi paikkondlike nõuandekeskuste võrgustiku loomine koostöös ERMi ja Viljandi Kultuuriakadeemiaga. Muidugi on vaja ka üritusi, kuhu oma rõivastega saaksid välja tulla need, kes ei laula ega tantsi. Selleks pakume juba kolmandat aastat rahvarõivaste tuulutamist. Hea meel on selle üle, et paikkonnad on algatusega kenasti kaasa tulnud ja teevad ka oma rahvarõivaste tuulutamisi. MTÜ Rahvarõivas ja ERKL korraldavad iga aasta augusti viimasel pühapäeval tuulutamise Kadrioru parkis Roosimäel. Tuulutamise kohta leiata infot nii meie kodulehelt kui ka Facebooki lehelt Rahvarõivaste Tuulutamine. Andke oma tuulutamistest meile teada, et saaksime infot oma kanalites jagada! Ja tulge 27. augustil kell 15–17 Kadrioru parki oma rõivaid tuulutama!

Harjumaa Rahvarõiva Nõuandekoda

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu, MTÜ Rahvarõivas ja Harjumaa Muuseumi koostöös alustas 7. mail Harjumaa Muuseumi juures tegevust Harjumaa Rahvarõiva Nõuandekoda. Avamispeo kõrghetk oli Keila kihelkonna naise uue ajastutruu rahvarõivakomplekti esmaesitlus. MTÜ Rahvarõivas meistrite kätetöona valminud komplekt koostati muuseumide kogude põhjal ning selle juveelid on 18. sajandist pärit barokselt küllusliku valge lilltikandiga ja litritega kaunistatud käised Harjumaa Muuseumi kogust. Komplekti eksponeeritakse ka Eesti Rahva Muuseumis juunikuus avaldataval rahvarõivanäitusel.

Paikkondlik nõuandekoda loodi Harjumaa rahvarõivaste teabekeskuseks ning

selle eesmärk on rahvarõivaalase teadlikkuse suurendamine ja professionaalse nõustamise pakkumine Harjumaal. Muuseumi raamatukogus on teabematerjal Harjumaa kihelkondade rahvarõivaste kohta, esindatud on Risti, Nissi, Harju-Madise, Keila, Jüri, Jõelähtme, Harju-Jaani, Kose ja Kuusalu kihelkond. Infot saab ka rahvarõivaste valmistajate ning materjalide hankijate kohta.

Nõuandekoja konsultandid on oma ala tippspetsialistid: rahvarõivameister **Silja Nõu** MTÜst Rahvarõivas, rahvarõivameister **Maret Lehis** Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidust, disainer ja rahvarõivatundja **Lembe Maria Sihvre** Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidust ja konservaatore **Marika Laht** Sihtasutusest Eesti Vabaõhumuuseum. Rahvarõivaküsimusi saab konsultantidele saata e-aadressil: rahvarõivas@hmk.ee.

Konsultatsioonid toimuvad eelnevalt kokkulepitud ajal ja regulaarsed nõuandelaupäevad algavad sügisel. Need toimuvad 14. oktoobril, 11. novembril ja 9. detsembril kell 11–15 muuseumi raamatukogus. Osalemine on eelregistreerimisega ja osalemistasu 5 eurot.

Nõuandelaupäevadel konkreetset teemat üldjuhul ei ole. Sisu kujuneb huviliste registreerimisel, mille juures tuleb teada anda, milliste esemete, paikkondade või teemade kohta infot soovitakse ja millised olemasolevad esemed kaasa võetakse. Ühtlasi on muuseum ja nõuandekoda väga tänulikud info eest erakogudes leiduvate vanade rahvarõivaesemete kohta. Need võivad esmapilgul paista ka väga halvas seisukorras, kuid rõivaste uurijate jaoks võib tegemist olla üliväärtusliku materjaliga, mida õnnestub veel kirjeldada ja pildistada.

Märku saab anda, kirjutades e-aadressil rahvarõivas@hmk.ee või helistades telefonil 678 1668.

Harjumaa Muuseumis Keilas on pottmütside näitus

Näituse idee sai alguse ühe Harjumaa Muuseumi kogus oleva pottmütsi kaunist graafilise mustri voodrikanvast. Paari aasta pärast, kui toimus Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ning muuseumitöötajate töösõit Peterburi muuseumidesse, saime kokku peakatete valmistaja **Maret Lehisega**. Maret oli Viljandi Kultuuriakadeemias teinud oma magistritöö pottmütsidest ja nõustus näituse loomisega kaasa lööma. Kulus veel paar aastat ning eelmise aasta novembris sai tegevus hoo sisse ja nüüd on tulemus huviliste ees. 19. sajandil Põhja-Eesti naise rahvarõivaste juurde lahutamatu kuulunud pottmütse on näitusel kokku 70. Esindatud on Harjumaa kõik kihelkonnad, lisaks ajalooliselt sinna kuulunud Hageri, Juuru ja Rapla. Ülevaate saab pottmütside kujunemisest, valmistamisest ja kaunistamisvõtetest, kandmistraditsioonidest ning mütsi eri nimetustest. Eksponeeritud pottmütseid on pärit Harjumaa Muuseumi, Eesti Rahva Muuseumi, Eesti Ajaloomuuseumi, Mahtra Talurahvamuseumi, Pärnu Muuseumi ja Eesti Vabaõhumuuseumi kogudest ning mõned ka erakogudest. Enamik peakatteid on valmistatud erksavärvilistest ja lillemustrilistest siidkanvastest. Nendele lisaks on ka kuldbrokaadist ja kardpitsiga, lilltikandiga, nn kallissitsist ning ühevärvilisest siidist ja pealetrükitud mustritega eksemplare. Peale silmailu, mida pottmütsikaunitarid oma värviküllusega näitusekülastajatele pakuvad, annavad hoidlatest välja toodud algupärased esemed loodetavasti inspiratsiooni ja eeskujuna ka rahvarõivahuvilistele, rahvarõivaste tegijatele ja tellijatele.

XIII Rahvarõiva õppepäevad Tõstamaal

7. – 9. juuli 2017

Reede, 7. juuli

17.00 Saabumine, majutus õpilaskodus.
Kohv, tee ja pirukas
18.00 Näituse „Kallisvara“ avamine ja loeng.
Loeng Reet Piirilt: Kuidas määratleda kodust pärandvara? Kas ja kuidas võtta seda aluseks rahvarõivaste valmistamisel?
20.30 Õhtusöök
21.00 - 23.00 Saun

Laupäev, 8. juuli

8.30 Hommikusöök
9.00 Töötoad valikus:
Tikkimine vabal soovil: Silja Nõu
Õmblusklubi I, lina- ja rüüd ja kuued: Silvi Allimann,
Õmblusklubi II, suvised jakid, sitsijakid, lina-
sed püksid: - Vilve Jürisson,
Kudrused ja helmed: Anu Randmaa
Ruhnu vesti õmblemine: Külli Vähi Ruhnust
13.30 Lõunasöök
14.00 Infotund: teemaks programm „Eesti rahvarõivas 2017-2021“ ja rahvarõiva nõuandekodade võrgustiku loomine - Anu Randmaa. Arutelu teemal: Millisena näed Sina Rahvarõiva nõuandekoda oma kodukohas (kõikide arvamus oodatud) - arutelu viib läbi TÜ VKA-s õppiv Mareli Rannap
16.00 Töötoad jätkuvad
18.00 Õhtusöök
19.00 Vaba aeg

Pühapäev, 9. juuli

8.30 Hommikusöök
9.00 Töötoad valikus:
Tikkimine vabal soovil: Silja Nõu
Õmblusklubi I, lina- ja rüüd ja kuued: Silvi Allimann,
Õmblusklubi II, suvised jakid, sitsijakid, lina-
sed püksid: - Vilve Jürisson,
Kudrused ja helmed: Anu Randmaa
Ruhnu vesti õmblemine: Külli Vähi Ruhnust
14.30 Lõunasöök
15.00 Laagri lõpetamine
15.55 Buss Pärnu, ärasõit

Osavõtutasu: täispakett 90 €, üksikutest õpitubadest ja loengust osavõtt kokkuleppel.
Osavõtu- ja õpitubade soovid edastada: Anu Randmaa, anu@folkart.ee, tel: 56682283

Programm „Eesti rahvarõivas“, Lihula naine.

Foto Sandra Urvak.

Näitus KALLISVARA Tõstamaa mõisas 7. juulist 20. augustini

Avamine rahvarõiva õpitubade avapäeval, 7. juulil kell 18.00

Näituse keskmes on **Mariann Kolju** valmistatud **Lihula rahvarõivakomplekt** ja tema suguvõsa pärandvara.

Aasta alguses leidis Mariann oma vanaema aidast Kasarilt Kurgema talust

kirstutäie kenasti pakitud vanu rõivaese-
meid: suurräti, tikitud teki, särke, sääre-
paelu, pottmütse, kangaid jpm. Mariann
oli lõpetamas rahvarõivakursust, kus ta
valmistas Lihula rõivaid. Rikkaliku rist-
pistetikandiga särk oli juba valmis ning
käsil oli seeliku tikkimine enda kootud
kangale. Kursusele tulek ajendas roh-
kem uurima oma pere lugu ja otsima
alles hoitud esemeid. Tema juured on
laiali Läänemaal ja ulatuvad Muhussegi.
Põnevat uurimistööd ja valmistatavaid
rahvarõivaid jätkub veel pikaks ajaks ja
paljudele lähedastele.

Selliseid toredaid lugusid on teistelgi
rahvarõivakursuslastel – kes otsib, see
leiab. Iga lugu on veidi omamoodi. Aga
ikka on tegemist ajas tagasi minekuga,
mis annab võimaluse luua sidet oma esi-
vanematega käsitöö ja tolleaegse eluolu
lahtimõtestamise kaudu.

Tõstamaa käsitöötuppa on aeg-ajalt
ikka toodud vanu rõivaesemeid. Mõned
neist on tõeliselt vanad ja sobivad ka
rahvarõivaste valmistamisel eeskujuks.
Teised jälle on selleks liiga „uued“.

**Sellest, kuidas ära tunda, mis on
mis, räägib avamisel etnograaf Reet
Piiri.**

Näitusele tulles **võib kaasa võtta ka
oma kodu vanu esemeid** ja hiljemalt
20. sajandi esimesest poolest pärit **foto-
sid rahvarõivais inimestest.**

Esemeid saab tuua Tõstamaa mõisa
ja Käsitöö Poodi. Kui ei ole soovi asju
näitusele jätta, siis oleme ikkagi huvita-
tud nende jäädvustamisest. Kõiges selles
saab kohapeal kokku leppida.

Akvarell Ajaloomuuseumi kogust

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna kevad 2017

Jaanuarist aprillini korraldas rahvusliku käsitöö osakond koostöös käsitööliidu ja Olustvere kutsekooliga kolm **käsitööhariduse ümarlauda**. Ümarlaudadel kaardistati käsitööhariduse olulisemad probleemkohad. Leiti, et käsitööhariduse trepis on „augud“, mille tõttu puudub noortel mõnes kooliastmes võimalus käsitööga tegeleda. Samuti ei ole haridusastmete vahel piisavat koostööd. Olukorda aitaks parandada üldhariduskoolide suurem koostöö kunsti- ja huvikoolidega ning käsitööd mitmekestivate ägedate õppematerjalide väljatöötamine. Samuti leiti ühiselt, et võiks tekkida kõiki haridusastmeid ühendav noortele suunatud meisterdamisfestival. Teine probleemide ring on professionaalse käsitöö madal maine ametkondades ja ülevaate puudumine käsitööettevõtluse tegelikest mahtudest, mis

omakorda seab ohtu professionaalse käsitööhariduse mahu. Teema on oluline ja kindlasti minnakse ühiste arutlustega edasi.

Märtsikuisel koolivaheajal toimus esimest korda gümnaasiumiõpilastele suunatud **Noore Meistri Kool**, mille raames said huvilised meistrite juhendamisel katsetada väga erinevaid käsitöömaterjale ja -tehnikaid. Selle aasta teema oli seotud tööstuslike jäätmematerjalidega ja nende kasutamisega käsitöös. Osales 15 noort, kelle tagasiside oli väga positiivne. Kindlasti tuleb Noore Meistri Kool järgmisel kevadel jälle. Jälgige reklaami!

Viljandi Kultuuriakadeemia tähistab sel aastal oma **65. aasta juubelit**. Selle raames toimub 5. mail konverents „Regionaalse kõrghariduse väärtus ja hind“, mille käigus esitletakse ka oma kultuuri eri tahkudele keskenduvat juubelikogumikku. 20. mail on oodatud tagasi kõik vilistlased.

Aprilli lõpus ja mai alguses kaitsesid oma lõputöid üksikud pärandtehnoloogia magistriõppe (Astri Kaljus ja Merike Saaremets) ja rahvusliku tekstiili eriala (Helve Maripuu) üliõpilased. Rahvusliku

ehituse ja rahvusliku metallitöö **lõputööde avalikud kaitsmised** toimusid 1.–2. juunil Vilma õppehoones Wimka galeriis. Kokkujõudiskaitsmisele 16 tööd. **Oma moe etendus** toimus 8. juunil pärimusmuusika aidas ja oli seekord pühendatud kultuuriakadeemia juubelile. Üles astusid tekstiili eriala vilistlased ja õppejõud.

Alates 2016. aastast on kõik rahvusliku käsitöö osakonna rakenduskõrghariduse õppekavad liitunud kokku üheks pärandtehnoloogia õppekavaks, millel on vastavalt rahvusliku tekstiili, rahvusliku ehituse ja rahvusliku metallitöö erialad. Sellel suvel on **vastuvõtt rahvusliku ehituse ja rahvusliku metallitöö erialadele**. Dokumentide esitamine toimub 19.–26. juunil, vastuvõtukatsed juulis. Täpsem info akadeemia kodulehel kultuur.ut.ee.

Juba neljandat korda toimub sellel suvel, 9.–15. juulil, rahvusvaheline Eesti käsitöö suvekool **Craft Camp**. Osalejaid ootame pea igast maailma nurgast ja kokku on tulemas ligikaudu 80 käsitööhuvilist.

Käsitöö mentorkoolitused 2017

Rahvakultuuri mentorprogramm on ellu kutsunud rahvakultuuri eri valdkondade elujõulisuse tagamiseks õpetajate õpetamise kaudu. 2013. aastal liideti programmiga ka käsitöövaldkond ja praegu on käimas viieaastase programmi viimane projektiaasta. Mentorprogramm on toonud käsitööliidu juurde eri käsitöövaldkondade tipptegijad. On väga rõõmustav, et kõik suurepärased ja inspireerivad õpetajad on andnud nõusoleku sõita üle Eesti erinevatesse paikkondadesse oma teadmisi jagama. *Tulest tulnud* teema-aastal jätkame tulega seotud valdkondade tutvustamist. Aastateema patroon dr **Kärt Summatavet** aitab temaatikat lahti mõtestada. Olustvere keraamikakojas meister **Kaie Pungas** on välja pakkunud põnevaid keraamikatehnikate koolitusi, mõisa klaasikojas meister **Eili Soon** teeb meid tuttavaks klaasitöö saladustega. Metallitöös õpetab **Indrek Ikkonen** valmistama eri tüüpi sõlgesid, preese ja kodarrahasid, koostöös **Inna Rauaga** ka metallist litreid, nõope ja haake.

Mentor **Kadi Pajupuu** on käsitöönäituste ja -kaupluste kujundamise teemaga rännanud läbi suurema osa Eesti paikkondade. Sel aastal on tal ka uus koolitusteema: „Mustrimeetrid: rulltrükk kangale ja paberile“. Pärilise uue mentorina on sel aastal meie koolitajate ridades **Maire Forsel**. Leisi Lapikoja perenaine, kes on paljudele käsitööinimestele tuttavaks saanud oma sotsiaalmeedia artiklitega, räägib käsitööettevõtlusega seotud aktuaalsetel teemadel. Kuna käsitöö valdkonnas on programiga seotud 35 mentorit eri teemadega, siis jäävad siinkohal välja toomata juba varem valikus olnud koolitusteemad, kuid ka neid saab jätkuvalt tellida. Mentorite loetelu ja teemade tutvustused on endiselt väljas käsitööliidu kodulehel www.folkart.ee/mentorprogramm/mentorid. Kodulehelt leiab ka paikkondlike koolituste tellijate kontaktid ja tellimise korra. Sel aastal saab iga paikkond tellida kaks mentorkoolitust. Kuigi käesolev mentorprogramm hakkab lõpule jõudma, on väga tõenäoline, et järgmiseks viieks aastaks tuleb uus programm. Täname Rahvakultuuri Keskust toetuse eest!

Trükikoolitus Heimtalis

Katre Arula modellidega, kes kannavad tema disainrõivaid.
Liina Veskimägi-Ilste foto.

3D-kultuur „Katre lugu“

3D-kultuuri loengud on jätkunud ka sel hooajal. 19. aprilli õhtul kogunes üle poolesaja huvilise, et kuulata „Katre lugu“. **Katre Arula** on Põltsamaa lossihoovi meistrikojas toimetav tunnustatud käsitöömeister, kes kasutab oma töödes autoritehnikaid, mis on inspireeritud rahvuslikest mustritest ja ornamentidest. Tema tööd on isikupärased, maitsekad ja tänapäevased – autoritehnikas disainitud rõivaid saab kanda nii pidulikel üritustel kui ka argipäeviti.

Katrel on alati olnud tihe koostöö Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga. Veel kuulub ta Eesti Moekunstnike Ühendusse ja Eesti Lapitöö Seltsi ning on osalenud paljudel ühis- ja autori- näitustel. Katre töid on eksponeeritud

Eestis, Soomes, Portugalis, Tšehhis, Minskis, Jaapanis, Hiinas, Valgevenes ja mujalgi ning sügisel 2016 osales ta esmakordselt Tallinn Fashion Weekil. 2013. aastal ilmus Katre sulest raamat „Ajatud lapitööd“ ja samal aastal valiti ta Jõgevamaa Kultuuripärliks.

Katre on ka õpetaja ja mentor, eelkõige aga Meister. Tema kindakirjatehnikaga kaunistatud esemed on pälvinud Tunnustatud Eesti Käsitöö märgise. 3D-kultuuri teemaõhtul „Katre lugu“ rääkis autor oma „küpsmise“ loo ning jagas rahvaga modellide abil killukest oma imelisest loomingust.

Käsitööföderatsioonide koosolekud Soomes ja Norras

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö liidu tegevjuht **Liis Burk** ja juhatuse esimees **Liina Veskimägi-Iliste** osalesid 7.-8.märtsil kahepäevasel Põhjamaade käsitööstöföderatsiooni laiendatud juhatuse korralisel aastakohtumisel, mille põhiliseks eesmärgiks on uute ühisnäituse planeerimine ning erinevate riikide käsitööõppega tutvumine. Kohtumisel osalesid käsitöölilude esindajad Soomest, Rootsist, Taanist, Norrast, Islandilt ja Eestist.

Euroopa käsitööföderatsiooni juhatuse korralisel aastakohtumisel Norras osalesid 23.aprillil ERKL juhatuse esimees **Liina Veskimägi-Iliste** ja juhatuse liige **Ave Matsin**.

Euroopa käsitööstöföderatsiooni koosolek oli sel korral seotud Norras, Trondhaimis toimunud villa konverentsiga "All we need is wool". Konverentsil käsitleti sisukate ettekannetega villaga seotud probleeme, tutvustati kohalike villavabrikuid ja kuulati lambakasvatajate sõnavõtte. Toimused väljasõidud lambafarmidesse, konverentsi vaheaegadel oli võimalus osaleda erinevates töötubades, osta head norra villa, lõnga ja töövahendeid. Euroopa Käsitööstöföderatsiooni koosolekul arutati ühenduse tulevikku, koostöö tihendamist ja riikide kaasamist. Tõsisemad arutelud ühingu sisu ja toimimise osas on plaanis järgmise aasta üldkoosolekul Riias.

Käsitööpäevade hing ja eestvedaja Anu Randmaa

XXII käsitööpäevad toimused 12.–13. mail Tõstamaal

Tõstamaa on viimastel aastatel pälvinud tähelepanu oma väga aktiivse käsitöötegevuse ja traditsiooniliste tehnikate taastamisega. Tõstamaa käsitöökeskuses toimuvad laste käsitöötunnid, roositakse sukki ja kindaid, valmistatakse rahvariideid, tehakse keraamikat, kootakse kangast. Tõstamaa mõisas toimuvad **Anu Randmaa** eestvedamisel rahvarõiva õpitoad.

Käsitööpäevad avati ametlikult rahvamajas, kus toimus kohalikku käsitööd ja kultuurielu tutvustav seminar. Õhtu hakul siirdusime kõik koos Tõstamaa mõisa ja avasime Rahvakultuuri Keskuse

näituse „Pärand elab“. Eesti vaimne kultuurinimistu on viimastel aastatel täi-
nenud mitmete käsitöövõtetega, kind-
lasti innustas näitus nii mõndagi osa-
lejat oma kodukoha käsitööle mõtlema
ja tehnikate nimistusse kandmist kaa-
luma. Meie käsitööpäev lõppes imelise
õhtusöögiga, mille oli valmistanud **Ülle
Tamm** Riida turismitalust Manijalt.

Laupäeva hommikul tutvusime Tõs-
tamaa käsitöökeskuse tegevusega ja
külastasime kohalikku, vaid suvisel ajal
avatud käsitöökauplust. Kaasa sai oste-
tud roositud kindaid, traadist korve,
keraamikat ja muud toredat, kõik suu-
remas osas valmistatud kohalike tegi-
jate poolt. Käsitööpäevade lõpetuseks
oli võimalus külastada RäimeWesti,
kalalaata Lao sadamas.

Aitäh Anu Randmaale ja tema tublile naiskonnale!

Tulest tulnud aasta- teema seminar

ERKLi 2017. aastateema on tulest tulnud – materjalid, mis sünnivad läbi tule – keraamika, sepis, ehted, klaas. Aastateema patroon on ehtekunstnik **Kärt Summatavet**. Käsitöoliidu aastateema Tulest tulnud raames toimus Eesti Ajaloomuuseumi Maarjamäe lossi tallihoones 14. märtsil seminar, kus tutvustati teema-aasta konkurssi, töötubasid ning põgusalt ka liidu lähiaastate ettevõtmisi. Kokkusaamise põhirõhk oli aga kuulata ettekandeid oma ala meitsritelt: **Mauri Kiudsoo** kõneles muistsetest aardeleidudest, **Kärt Summatavet** andis edasi ehtekunstniku tantsisklevat olemust, **Tõnu Arrak** tutvustas sepatööd, **Maie-Ann Raun** kõneles iidsete klaasitehnikate taassünnist ning **Ingrid Allik** Jaapani rakukeraamikast.

Oli väga hea meel näha kuulajate seas palju uusi nägusid, keda läbi tule süündivad materjalid ja meistritööd kütkestavad. Kuigi Maarjamäe lossi ümber käib endiselt vilgas ehitustöö, oli kohale tulnud üle 50 inimese.

Klaasimullist klaasvaasini. Klaasimeister Eero Vaikre Järvakandi klaasistuudios suvel 2016.
Fotod: Kaja Vaikre

**Maie-Ann Rauni artiklit trükises
Tulest tulnud, illustreerivad fotod
klaasitööst.**

Järgmisel kahel aastal on käsitöoliidus ühine aastateema

Eesti Vabariik 100 tähistamise raames otsustasime võtta aastateema ette suuremahulisemalt. 2018/2019. aastateema on päri ja pärand. Juba on

käimas järgmise aastateema sisu ja käsitöö näitus-seminari (esialgne pealkiri „Ajatus“) planeerimine ja kavandamine. Traditsioonilist aastateema konkurssi sel korral ei toimu. Tähelepanu keskpunktis on meistrid, kes elavad pärandis ja kasutavad pärandtehnoloogilisi autentseid töövõtteid – tohutöö, nahatöö, puit jne. Peale meistri vaatleme ka tehnikat ennast ning seda, mil viisil on

meister töö ühendanud oma elulaadiga. 2018. aastal toimub aastateema raames näitus „Ajatus“, näitusepaigaks on planeeritud Katariina kirik. Samuti ilmub ülevaateraamat meistritest ja nende tehnikatest. 2019. toimub Mardilaada ajal rahvusvaheline konverents, mis kannab aastateema pealkirja.

Eesti Käsitöö Vedur uuel Balti jaama turul

Uus Balti jaama turg on uhke ja tore. Põhjaliku uuenduskuuri läbi teinud majas on, mida osta ja uudistada. Eesti Käsitöö Vedur turuhoone II korrusel pakub head kohalikku käsitööd. Valikus on meile omased materjalid, nagu vill, lina, puit, savi, metall, ning tehnikad ja tooted, mis tekitavad toredat äratundmist ja mõnusat nostalgilist meeleolu. Osta saab traditsioonilist käsitööd, uusloomingulist toodangut, lõnga, rõivaid ja kodutarbeid. Eesti Käsitöö Veduris pakume laia valikut turukorve, sealhulgas Avinurme laastukorve, Haapsalu vitspunutisi ja Tõstamaa retrohõngulisi traadist juurviljakorve. Hea ülevaate saab Kodukäsitöö OÜ kudumitest ning tee-ise-kindaõpetustest.

Esimeste päevade positiivne tagasiside annab julgust alustada toodete tutvustamise ja töötubade programmiga meie uues suures Eesti Käsitöö Veduris.

Eesti Käsitöö Vedur avamine mai 2017.

Fotod Liina Veskimägi-Iliste.

Näitused

Rahvakunstigaleriis

novembrini 2017

30.05–19.06 Konkursi „Tulest tulnud“ võidutööde näitus

Esitletakse žürii poolt auhinnatud ja eripreemiatega tunnustatud konkursitöid.

20.06–10.07 „Tulitsidõ tungõldõga, vasitsidõ vangõrdõga ...“, Seto Käsitüü Kogo
Näitus „Tulitsidõ tungõldõga, vasitsidõ vangõrdõga ...“ keskendub käesolevale aastateemale *tulest tulnud*. Eksponeeritakse klaasi, savi, sepi ja hõbedat.

11.07–31.07 „Valik Jänedal valminud rahvariie komplektidest fotodel“, Luule Nurga

Näitusel on fotovalik, mis tutvustab Jänedal rahvariie valmistamise koolitustel valminud rahvariivaid. Fotod on stendidele valitud kostüümide ja fotode kvaliteedi järgi, kusjuures kostüümide puhul ei ole valitud sarnaste mustritega korduvaid kostüüme – nii on näitus vaatajale mitmekülgne ja põnev. Enamik kostüüme on Ambla kihelkonnast, aga leidub ka näiteid teistest Eesti kihelkondadest.

1.08–21.08 „Ümber nurga“, Kango Tekstiil

Näitusel on kangastelgedel kootud sallid, rätikud, telgedel kootud kangast kotid, vestid ja jakid. Seekord keerleb kõik ümber nurkade – kolmnurgad, nelinurgad, täis- ja teravnurgad. Puhtad pinnad, sirged jooned ja lihtsad lõiked, kõik need iseloomustavad selle aasta näitust.

22.08–11.09 „Öösel on kõik kassid hallid“, Lembe Maria Sihvre

Lembe Maria Sihvre sõnul on talle kogu elu meeldinud kirjad värvid ja aeg-ajalt enese proovilepanek. Seekordne näitus püüab hakkama saada ilma värvivikerkaarita – rõhk on pandud mustale, valgele ja kõigile varjundele, mis sinna vahele jäävad. Tehnikaks ikka Lembele omane vaba käe ja vaba vaimuga tikkimine.

12.09–2.10 „Puud ja inimesed“, Meelis Kihulane

See on teine näitus sarjast „Kummardus Ants Viiresele“. Näitusel saab näha haavast ja kuusest valmistatud tarbeesemeid. Näituse teine eesmärk on tuua esile kahe puiduliigi olulisust endisaegses talumajapidamises. Meelis Kihulase valmistatud uute esemete loomisel on kasutatud vanu töövõtteid. Igapäevaselt rahvapärase ehk traditsioonilise puutööga tegeleva autori eesmärk ongi taastada, säilitada ja anda edasi vanu puutööttehnikaid – peamiselt just neid, mida kasutati koduste tarbeesemete valmistamisel.

3.10–23.10 Seinategstiilide näitus „Külakirjad“, Hilja Sepp

Eestimaal on tuhandeid külasid: sumbkülad Põhja-Eestis, ridakülad rannikualadel, Tartu- ja Jõgevamaal, hajakülad Kesk- ja Lõuna-Eestis ning ka mujal Eestis, tänavkülad Peipsi ääres ja Setumaal. Külad joonistavad üle Eestimaa omamoodi mustreid ehk „külakirju“. Nendes külates on sündinud meie rahvuslikud mustrid. Külakirjad ja neis meile pärandatud mustrid ongi inspireerinud näitusel väljapandud tekstiilide loomist.

Eesti pärimuslik pulm 2016. aastal, pruudi linutamine.

Foto Meeli Laidvee

Valgas toimub

20. augustil avalik

Eesti pärimuspulm

20. augustil toimub Valgas Säde pargis avalik pärimuspulm, mis taaslustab 19. sajandi eesti pulmatraditsioone. Suurüritus toob publiku ette muidu üsna privaatse hetke ühe noorpaari elus ning terve päeva kestva ürituse jooksul tehakse läbi kõik pulma osad. Eesti pulma korraldamise idee on välja kasvanud rahvarõivaste tuulutamisest.

Valgamaa pärimuskultuuri peo „Eesti pulm“ keskmes on 19. sajandi eesti kombestiku järgi taasloodud pulm, mille kaudu tutvustatakse osalejatele pulmatraditsioone. „Üritust korraldab Valga Muuseum, mis maakondliku muuseumina on tegutsenud juba rohkem kui 60 aastat. Soovime oma pika aja jooksul kogutud teadmisi rahvaga jagada,“ põhjendas **Merili Madissoo** ürituse korraldamist. Peo kaaskorraldaja **Marju Rebane** lisas: „Tahame publikule tutvustada eesti traditsioone ja rahvarõivaid ning pulma korraldamine

on põnev viis, kuidas rahvakultuurist rääkida.“ Pidu saadavad muusikud Mäeotsa kapellist, Rõõmu koorist, Koidu Tähtede ansamblist, Otava Yo-st ja teised kollektiivid. Melu loovad eheda käsitöö ja mahetoodanguga kauplejad.

Pulma peategelased on pruutpaar. Kõigil paaridel oli nädala jooksul Valga Muuseumi kodulehel võimalik pruutpaariks kandideerida. Registreerijaid oli üle Eesti: Harju-, Järva-, Võru-, Jõgevaja Ida-Virumaalt, kõige rohkem Tartumaalt. Valgamaalt Tsirguliinast kandideeris vaid üks paar.

Registreerimisel tuli pruutpaaril täita ankeet, kus tuli vastata muu hulgas sellistele küsimustele: milline roll on pärimusel (lauludel, kommetel jm) teie praeguses elus? Miks soovite oma pulmi korraldada traditsiooniliselt? Mis on abielu õnnevalem? Pruutpaari valimine toimus läbi vestluste ja neil tuli ka oma poolne kodutöö teha.

Valgamaa pärimuskultuuri pidu „Eesti pulm“ toimub 20. augustil, kuid ettevalmistused juba käivad. Kosjad plaanime teha mais, noorkuu ajal. Lisainfo peo, pruutpaari ja pulma kohta on aadressil **pulm.valgamuuseum.ee**.

Kärt Summatavet, Eesti Panga meenemündiga kodarraha Õnne-münt Eesti Ajalugu, hõbe, 2015.

Foto autor Märt Summatavet

NIPINURK

Rahvarõivaste oluline osa on ka ehted ning neid tuleb osata hooldada. Metal-list ehete hoolduse osas annab nõu ehtekunstnik Kärt Summatavet

„Vanasti õpetati ehteid puhastama mõne peene abrasiivse pulbriga (näiteks hambapulbriga) pehme lapiga hõõrudes, siis jäävad tegelikult peenest pulbrist õrnad jäljed metalli pinnale.

Minu nipp – ostan juveelipoest vedeliku kujul müüdavat Silver Clean või muud hõbeda puhastamiseks mõeldud lahust. Võtan ehte, kastan selle lahusesse (tavaliselt on selles plastmassist purgikeses ka sõel, kuhu sisse ehe panna). Ootan minuti, võtan välja ja loputan. See aitab siis, kui ese on veidi tuhmunud või pruunikaks oksüdeerunud.

Kui on tegu suurema ehtega või küün-lajala või lauahõbedaga, siis kasutan kummikindaid ja meigieemaldusvatti – kastan vati lahusepurki, väanan üleliigse vedeliku välja ja kannan lahuse kogu eseme pinnale. Katan ühtlaselt, veidi ootan ja loputan vedeliku maha. Pesen voolava vee all ja siis kohe õrna paber-käteräti või lapiga kuivatan. Seejärel puhta meigieemaldusvati, teksapüksi või pehma villase tekstiiliga (vahel hõõrun lihtsalt vastu püksisäärt) saan lõpliku ilusa poleeri.

Kaua ei tohi neis vedelikes metall olla, sest võib see muutuda matiks ja läige kaob.

Kui ehe on seisnud kaua ja on väga tumedaks tõmbunud, siis tuleb ikka professionaali abi paluda.“

ERKL

Liikmelisus

Käsitööliit on Vabaharidus-liidu, Eesti Folkloorinõukogu, Väike- ja Keskmiste Ettevõtete Assotsiatsiooni, Euroopa Rahvakunsti- ja Käsitööföderatsiooni ning Põhjamaade Käsitööliidu liige.

ERKL juhatus

Liina Veskimägi-Ilste (juhatuse esimees), Liivi Soova, Ave Matsin, Anu Randmaa, Mareli Rannap, Virve Tuubel, Lembe Maria Sihvre, Kristina Rajando, Andres Rattasepp

ERKL töötajad

Katre Tamp, tegevjuhi asetäitja, e-post: katre@folkart.ee
Liis Burk, tegevjuht, e-post: liis@folkart.ee
Karin Vetsa, projektijuht, e-post: karin@folkart.ee

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

Pikk 22, Tallinn 10133
e-post: info@folkart.ee
telefon 660 4772, 518 7812

TEATAJA

Korrektor: Hille Saluäär
Kujundus: Kadi Pajupuu

Koostööpartnerid

MTÜ Rahvarõivas

rahvaroivad.folkart.ee
Anu Randmaa, e-post: anu@folkart.ee, tel: 5668 2283

MTÜ Käsitöömaailm

Koolituste ja näituste korraldamine
Kätli Saarkoppel, e-post: katli@folkart.ee

Eesti Käsitöö Maja

Pikk 22, Tallinn 10133
Rahvusliku käsitöö müük
Riina Tombergi rahvuslikud kampsunid, Kango Tekstiil, Lembe Nukutuba

Rahvakunstigalerii

Rahvakunstigalerii näitused
Katre Tamp, e-post: katre@folkart.ee

Allikamaja Käsitöö

Lühike Jalg 6a, Tallinn
Rahvusliku käsitöö müük
Koolituskeskus, Rahvarõiva Nõuandekoda

Eesti Käsitöö Kodu

Vene 12, Tallinn
Rahvusliku käsitöö müük, paikkondade käsitöökeskuste/poodide ja märgi Tunnustatud Eesti Käsitöö esitlus

Eesti Käsitöö Vedur

Balti jaama turg, Kopli 1, Tallinn
Rahvusliku käsitöö müük

Eesti Rahva Muuseum

ERM Sõprade Selts
Rahvakultuuri Keskus
Tallinna Rahvaülikool
TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
Tallinna Ülikool
Eesti Kunstiakadeemia
Eesti Käsitööõpetajate Selts
AITA
Eesti Tööõpetusõpetajate Selts ETS
Eesti Folkloorinõukogu
Fenno-Ugria Asutus
Sihtasutus Kutsekoda

ERKL toetajad

Kodukäsitöö OÜ

rahvuslik käsitöö
6314076
info@crafts.ee
www.crafts.ee

Viru Käsitöö Salong

rahvuslik käsitöö
3241587
viru.kasitoo@mail.ee
www.aale.ee

Eesti Esindus OÜ

Eesti käsitöö, kauplused, firmakingid
6404037
nils@sirelitalu.ee
www.eestiesindus.ee

Elotroi OÜ

villastest ja linastest tooted
5065672
elo@elotroi.ee
www.elotroi.ee

Kango Tekstiil OÜ

kangastelgedel kootud tekstiilid
5061023
kangotekstiil2005@hotmail.ee
www.kangotekstiil.ee

Liliina OÜ

linased kodutekstiilid
5041420
liliina@liliina.ee
http://www.liliina.ee

Vestra EX OÜ

linased tooted
5134587
vestraex@hotmail.ee
www.vestra.ee

Võrumaa Ukharu

naturaalsest linastest käsitööesemed
7821949, 5659111
www.zone.ee/voruukuharu

Kadipuu OÜ

sisustustekstiil
5111711
kadipuu@sejs.ee
kadipuu.berta.me

OÜ Ribiniia

gobeläänist tooted
5155029
marje.vihula@hotmail.ee
www.ribiniia.ee

Linen4me

linastest jm. naturaalsest materjalidest sisustustekstiilid
556 00 233
info@linen4me.com, irina@linen4me.com
www.linen4me.com

Beneri OÜ

Linastest kodutekstiilid
55522515
info@linenforyou.eu
www.linenforyou.eu

MTÜ Töötuba Ratastel

uus- ja taaskasutus, töötoad
5034990
triipkoodx@gmail.com
FB: ttratastel

Design Handicraft

vilt ja kudumid
56226142, 5166736
anukirjad@gmail.com
FB: Disainkäsitöö OÜ

Lõnga-Liisu OÜ

kudumid
5121214
ylle@longaliisu.ee
www.longaliisu.ee

Marimirt OÜ

silmus- ja masinkudumid
4733460
marimirt@hotmail.ee
www.handicrafts.ee

Ruut ja Triip OÜ

rahvuslikud kudumid
5111678
ruutjatriip@hotmail.ee

Villapai OÜ

eesti maalamba villast laste ja beebide kudumid
53462209
villapai@villapai.ee
www.villapai.ee

Folte OÜ

vilditud tooted
56655513
riina.maitus@gmail.com
www.riinamaitus.ee

Vildiveski OÜ

vilditud tooted
56674671
liina@feltmill.ee
www.feltmill.ee

Hilda Rütter FIE

vilditud tooted
56660173
hilda.rytter@mail.ee
www.vildimeister.fie.ee

Aita Rõemus

siid
58500685
aitaroemus@gmail.com

Tiia Mets FIE

keskaegsed nukud, kangast ehted, kujundustööd ja illustratsioonid
5520348
tiia@tsunft.com
www.tsunft.com

Hidante OÜ

setu pits
5534051
ulvekangro@gmail.com

Hestia MTÜ

niplispits
5089277
angelikanops@gmail.com

Artwood OÜ

kadakest suveniirid
5102102
artwood@artwood.ee
www.artwood.ee

ERKL toetajad (järg)

Henry Pähn FIE
kadakapuust tooted
5076647
henry.pahn@mail.ee
www.hot.ee/haapsalukadakas

Krista Liiv FIE
looduslikust materjalist
(vitsad, oksad jm.)
dekoratiivesemed
5178968
kristaliiv@hotmail.ee

Liimeister OÜ
puutöö, lambakujulised pingid
ja lastekiiged
56645028
kaasen@hotmail.ee
www.kaasen.ee

Rein Kiviorg FIE
puidust mänguasjad
5205284

Scheffer Wood OÜ
puidutööd, suveniirid,
laserlõikused
5058654
schefferwood@gmail.com
www.schefferwood.com

Helina Tilk OÜ
portselanist ja klaasist
lauanõude maalimine
5651383
helina@tilk.ee
www.helinatilk.com

Roosid ja Okkad
keraamika
53447638
hedwig@tulik.eu

**Tallinna Kunstkeraamika
Tehas OÜ**
käsitsi valmistatud
keraamikatooted alates 1720
54501777
estonian.ceramic@gmail.com
http://keraamikatehas.ee

Hansaklaas OÜ
vitraaž, klaas
5026053
hansaklaas@hotmail.com
www.hansaklaas.ee

MariLiisMakusGlassDesign
Klaaspärlid (lampwork) ja
klaasist ehted
5100015
mari.makus@gmail.com
www.mariiliismakus.com

J.T.Casta OÜ
valutehnikas matalmeenid ja
väikeesemed
53439613
jtcasta@hotmail.ee

Estonian Design OÜ
hõbehted
55531600
info@estoniandesign.ee
www.estoniandesign.ee

Sepikoda OÜ
sepis
5098948
aira@sepikoda.ee
www.sepikoda.ee

Eviteh OÜ
käsitsi valmistatud seep
56486514, 5043407
info.eviteh@mail.ee

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu paik- kondade seltsid ja ühendused ning käsi- töö infopunktid

Harjumaa ja Tallinn
Rahvakultuurispetsialist
Merike Hallik
6150356, 53428822, merike.
hallik@rahvakultuur.ee
Harjumaa ja Tallinna Keskse
Tiiu Jalakas, 5247284, tiu.
jalakas@gmail.com
Harjumaa Muuseum
Riine Kallas, 5252880, riine.
kallas@hmk.ee
Kose Kunsti ja Käsitöö Selts
Piret Aavik, 5078055, piret.
aavik@gmail.com
Tallinna Käsitöökeskus
Liina Veskimägi-Iliste,
56674671, liina@folkart.ee
Rahvakunsti Klubi, info@
rahvakunstiklubi.ee
www.rahvakunstiklubi.ee
Eesti Käsitöö Maja
Silja Nõu, 6314076, silja@
folkart.ee
Tallinna Rahvaülikool
6306508 56901707, info@
kultuur.ee

Ida-Virumaa
Rahvakultuurispetsialist Erika
Kõllo
3321248, 5200943, erika.
kollo@rahvakultuur.ee
Ida-Virumaa Käsitööselts MTÜ
Anne Uttendorf, 5547273,
anne.uttendorf@gmail.com
Narva Klubi Käsitöö
Olga Kublitskaja, 5531658,
estonianlace@gmail.com
INFO: Jõhvi Kultuuri- ja
Huvikeskus
Anne Uttendorf, 5547273,
anne.uttendorf@gmail.com

Jõgevamaa
Rahvakultuurispetsialist Pille
Tutt
7766395, 5211967, pille.
tutt@rahvakultuur.ee
Katre Meistrikoda
Katre Arula, 5513147, katre.
arula@gmail.com
www.facebook.com/
Katre MeistrikodaPõltsamaa
Käsitööselts
Anne Ütt, 55612312,
anneytt@hotmail.ee
www.facebook.com/
PoltsamaaKasitooselts

Järvamaa
Rahvakultuurispetsialist Lili
Välimäe
3859634, 53439531, lili.
valimae@rahvakultuur.ee
MTÜ Kesk Eesti Käsitööselts
Imbi Karu, 56956639, imbi.
karu@mail.ee
Silvia Aarma, 5015975, silvia.
aarma@paidevald.ee
INFO: Huviselts Põimik
Ruta Esalas, 3879286,
56207145

Läänemaa
Rahvakultuurispetsialist
Marju Viitmaa
4725642, 5229831, marju.
viitmaa@rahvakultuur.ee
Haapsalu Käsitööselts
Mirje Sims, 5160445, mirje@
haapsalusall.ee
www.haapsalusall.ee
Läänemaa Käsitöö Liit
Tiina Ojamäe, 56352591
laanemaakl@gmail.com
INFO: Haapsalu
Kutsehariduskeskus
Marju Heldema, 56158119,
marju@hkhk.ee

Lääne-Virumaa
Rahvakultuurispetsialist Pilvi
Lepiksoo
3258037, 53324118, pilvi.
lepiksoo@rahvakultuur.ee
Virumaa Kunsti ja Käsitöö
Selts
Kersti Loite, 5143795,
kerstiloite@hotmail.com
Jämeda Käsitöökeskus
Elo Kallas, 5065672, elo@
janeda.ee
MTÜ Loometöö
Luule Nurga, 5287107,
luulekodu@gmail.com
www.rahvariided.eu
INFO Virumaa Kunsti ja
Käsitöö Selts
Kersti Loite, 3241587,
kerstiloite@hotmail.com

Põlvamaa
Rahvakultuurispetsialist Kati
Taal
7998943, 58022858, kati.
taal@rahvakultuur.ee
Põlva Käsitööklubi
Mare Põld, 53917587,
marepold@gmail.com
http://polvakasitooklubi.
blogspot.com/
Räpina Käsitöökoda
Malle Avarmaa, 55602314,
malle14@hotmail.ee
INFO Ulve Kangro Meistrikoda
Ulve Kangro, 5534051,
ulvekangro@gmail.com
MTÜ Veriora Tsunft
Signe Strohm, info@
verioratsunft.ee
http://www.verioratsunft.ee
Räpina Loomemaja
Maiu Vares, maiu@ariabi.ee,
372 5301 0830.
OÜ kagu Kudujad
Küllil Jacobson, külli.
jacobson@gmail.com
http://kagukudujad.blogspot.
com.ee/

Pärnumaa
Rahvakultuurispetsialist Aire
Koop
4479768, 55536693, aire.
koop@rahvakultuur.ee
MTÜ Maarja-Magdaleena Gild
Liis Luhamäe, 53428318,
liisluhamae@gmail.com
www.maarjamagdaleenagild.
ee
Tõstamaa Käsitöökeskus
Anu Randmaa, 56682283,
anu@folkart.ee
Pärnumaa Rahvakunsti- ja
Käsitöökeskus

Birgit Pere, 5076571, birgit.
pere@gmail.com
Raplamaa
Rahvakultuurispetsialist Mari
Tamm
4841145, 55638048, mari.
tamm@rahvakultuur.ee
Käsitööseltsing „Süstik“
Ivi Sark, 5128931, ivi.sark@
gmail.com

Setomaa
Kultuurinõunik Aare Hörn
56222348, aare@setomaa.ee
MTÜ Seto Käsitöö Kogo
Ingrit Kala, 56200057, ingrit@
setomaa.ee
Sigre Andreson, 56280676,
sigre@setomaa.ee
www.kogo.ee
MTÜ Värska Käsitööselts
Kiravüü
Ingrit Kala, 56200057, ingrit@
setomaa.ee
http://kangakiri.wordpress.
com/

Tartumaa
Rahvakultuurispetsialist Astrid
Hallik
7305231, 56491696, astrid.
hallik@rahvakultuur.ee
Tartumaa Käsitöö Keskse
Maire Henno, 55628457,
maireh@yle.edu.ee
Urve Kaasik (Tartu Maanaiste
Liit) 53412408
maanaine@hotmail.ee , www.
tartumaanaisteliit.ee
Tartu Käsitööklubi
Tiina Konsen, 53478479,
tiina.konsen@raad.tartu.ee
kasitooklubi@gmail.com
MTÜ TuleLoo
Kadri Tomasson, 5113806,
tulejaloo@gmail.com
http://tuleloo.edicypages.
com/
Eesti Rahva Muuseum
Virve Tuubel, 56204979, virve.
tuubel@gmail.com

Valgamaa
Rahvakultuurispetsialist Eha
Mandel
7666177, 53926891, eha.
mandel@rahvakultuur.ee
Valgamaa Rahvakunsti ja
Käsitöö Keskse
Marge Tadolder, 56466720,
margetadolder@gmail.com
INFO Anni Butiik. 56466720,
margetadolder@gmail.com

Viljandimaa
Rahvakultuurispetsialist
Anneli Kundla
5787117, anneli.kundla@
rahvakultuur.ee
Viljandimaa Rahvakunstiühing
Leida Mägi, 5290617, rahva-
kunst@hotmail.ee
www.vmrky.ee

Võrumaa
Rahvakultuurispetsialist Maie
Pau
53465634, maie.pau@rahva-
kultuur.ee
MTÜ Aila Näpustududio
Aila Kikas, 7828048, 5079920
ailastududio@gmail.com
Kreutzwaldi muuseumi
käsitöötuba
Marika Sepp, 51928199, sepa-
mari@gmail.com
MTÜ Näputüüselts
Karmen Luiga, 5083472, kar-
menluiga@hotmail.ee
Marge Ojastu, 53932352,
margeojastu@gmail.com
Vana-Võrumaa käsitöö tsöörrik
Vilve Oja 5541999, vilve.oja@
gmail.com

Saared
Hiiumaa rahvakultuurispetsia-
list Helle-Mare Kõmmus
4632192, 5299429, hel-
le-mare.kommus@rahvakul-
tuur.ee
Hiiumaa Käsitööselts
Ain Jepsõv, 5244785, hiiuka-
sitoo@gmail.com
www.hiukasitoo.ee
Kihnu Käsitöö
Maie Aav, 58188094, maie.
aav@gmail.com
Muhu käsitööselts Oad ja Eed
Ülle Kuusk, 5177340, ylle-
kuusk@hotmail.ee, oadeed@
gmail.com
www.oadeed.ee
Saaremaa rahvakultuurispet-
sialist Krista Lember
4520525, 5121447, krista.
lember@rahvakultuur.ee
Saaremaa Käsitööselts Kadak-
Mari MTÜ
Imbi Padar, 5089682, pada-
rimbi@gmail.com
www.facebook.com/kadak-
mari.ee
Vormsi Käsitöö Selts
Marju Tamm, marjutamm@
yahoo.com
Kristina Rajando, 56616395,
kristina.rajando@gmail.com
http://bindbongen.blogspot.
com/
MTÜ Ruhnu Kultuuriait
Küllil Vähi, 56929551, külli.
vahi@gmail.com
http://rosavamsa.blogspot.
com/

